

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

НАРЪЧНИК ПО

ОБУЧИТЕЛЕН МОДУЛ

ЕФЕКТИВНО ОБЩИНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Актуализация 2022

София

2022 г.

Издание на Националното сдружение на общините в Република България, създадено по проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, по Административен Договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение.....	Error! Bookmark not defined.
Обща информация.....	Error! Bookmark not defined.
Цели на обучението	Error! Bookmark not defined.
Целева група	Error! Bookmark not defined.
Очаквани резултати	Error! Bookmark not defined.
Формат на провеждане на обучението	Error! Bookmark not defined.
Методи на обучение	Error! Bookmark not defined.
Необходими материали и ресурси	Error! Bookmark not defined.
Структура на обучението	Error! Bookmark not defined.
Детайлен план за провеждане на обучението.....	5
Тема 1: Актуални европейски и национални политики. Държавни образователни стандарти.	5
Въведение	5
Цели на обучението.....	5
Очаквани резултати.....	5
Сценарий за провеждане на обучението	5
Тема 2: Местна нормативна уредба – видове и минимално съдържание на общински наредби и правилници, примерно съдържание на стратегия за развитие на образованието, годишни планове	8
Въведение.....	8
Цели на обучението.....	8
Очаквани резултати.....	8
Сценарий за провеждане на обучението	8
Тема 3: Политики за повишаване обхвата на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст – механизъм за обхват, допълващи мерки, роля и ангажменти на общините, местни политики и решения	11
Цели на обучението.....	11
Очаквани резултати.....	11
Сценарий за провеждане на обучението	11
Тема 4: Организация на дейностите по подкрепа за личностно развитие – възможни варианти за организиране на подкрепата и критерии за избор. Междуобщинско сътрудничество. Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие.	15
Цели на обучението.....	15
Очаквани резултати.....	15
Сценарий за провеждане на обучението	15
Тема 5: Подобряване качеството на професионалното образование: роля на общината. Критерии за определяне на обучителните програми. Професионално ориентиране, засилване на връзката с бизнеса. Дуално образование.....	18
Цели на обучението.....	18
Очаквани резултати.....	18
Сценарий за провеждане на обучението	18

Тема 6: Ефективно финансово управление на системата на образованието – делегирани бюджети и целеви трансфери, изисквания към финансовото управление, проблеми и насоки за преодоляването им.....	20
Въведение.....	20
Цели на обучението.....	20
Очаквани резултати.....	20
Сценарий за провеждане на обучението	20
Тема 7: Управление на собствеността и подобряване на материалната база – държавен стандарт, разпределение на ангажиментите между община и заведения, възможни източници за финансиране. Устойчивост на инвестициите в инфраструктура. Управление на сградите на закрити училища и детски градини	23
Въведение.....	23
Цели на обучението.....	23
Очаквани резултати.....	23
Сценарий за провеждане на обучението по темата.....	23
Тема 8: Граждански контрол и взаимодействие на училищата и детските градини с родители, НПО и бизнеса. Училищни съвети, съвместни проекти и инициативи, участие в процеса на вземане на решения, ученическо самоуправление.	26
Цели на обучението.....	26
Очаквани резултати.....	26
Сценарий за провеждане на обучението	26
Презентации.....	28
Обучителни материали	28
Приложение: Презентации	29
Приложение: Обучителни материали	30
Приложение: Методи и техники за обучение на възрастни.....	31

Използвани съкращения

ВАП	Върховна административна прокуратура
ВРБ	Второстепенен разпоредител с бюджет
ДОС	Държавен образователен стандарт
ДДРЛГ	Дом за деца лишени от родителска грижа
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екипи за обхват
ЕС	Европейски съюз
ЗДС	Закон за държавната собственост
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗНА	Закон за нормативните актове
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗПОО	Закон за професионалното образование и обучение
ЗПУО	Закон за предучилищно и училищно образование
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗФУКПС	Закон за финансово управление и контрол в публичния сектор
ИСРМ	Информационна система за реализация на механизма
КТД	Колективен трудов договор
МОН	Министерство на образованието и науката
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МС	Министерски съвет
НЕИСПУО	Националната електронна информационна система на ПУО
НМД	Национална мрежа за децата
НСИ	Национален статистически институт
НП	Национална програма
НПО	Неправителствени организации
НФИСПУО	Наредба за финансиране на институциите в системата на ПУО
ОГРДВ	Образование и грижи в ранна детска възраст
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ОбС	Общински съвет
ОПР	Общински план за развитие
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПНУ	Преждевременно напуснали училище
ПОО	Професионално образование и обучение
ПУО	Предучилищно и училищно образование
РМС	Решение на Министерски съвет
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование
РУО	Регионално управление на образованието
СЗРП	Северозападен район за планиране
СИРП	Североизточен район за планиране
СОП	Специални образователни потребности
СЦРП	Северен централен район за планиране
ЮЗРП	Югозападен район за планиране
ЮИРП	Югоизточен район за планиране
ЮЦРП	Южен централен район за планиране
УЦЖ	Учене през целия живот
ЦПО	Център за професионално обучение
ЦИПО	Център за информация и професионално ориентиране
ЦПЛР	Център за подкрепа за личностно развитие

Детайлен план за провеждане на обучението

Тема 1: Актуални европейски и национални политики. Държавни образователни стандарти.

Въведение

Проучването на основни стратегически, програмни и нормативни документи има за цел да очертае общата рамка на европейските и националните политики в сферата на образованието. През месец февруари 2021 г. ЕС прие Стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.), а България - Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030).

Познаването на стратегическите европейски и национални политики е важно, за да могат правилно да се определят и политиките на местно ниво в сферата на образованието. Важно е да се познават и основните европейски и национални програми за финансиране, с помощта на които могат да се постигнат много по-добри резултати в развитието на образователната система. **Специално внимание е отделено на програмите през новия програмен период 2021-2027 г. („Образование“, „Развитие на човешките ресурси“, „Развитие на регионите“ и др.), както и на техните приоритети и бюджети.**

За да е успешна общинската политика в сферата на образованието е необходимо да се познават и държавните образователни стандарти, приети на национално ниво, защото там са конкретизирани правата, задълженията и отговорностите на местните власти.

Цели на обучението

- Да се направи обзор на основните европейски и национални политики в предучилищното, училищното, професионалното и висшето образование, както и на ученето през целия живот с хоризонт 2030 г. чрез преглед на част от приетите документи от ЕС и от националното правителство.
- Да се представят възможностите за финансиране на приоритетните политики в сферата на образованието в новия програмен период, ролята и ангажиментите на местните власти.
- Да се направи преглед на основните държавни образователни стандарти, с акцент към ролята, ангажиментите и отговорностите на общините, регламентирани в тях.

Очаквани резултати

- В края на обучението по темата се очаква участниците да са наясно със:
- стратегическите цели и приоритети на ЕС и на България в образованието до 2030 г.
- възможностите за финансиране на образованието през следващия програмен период.
- ролята на местната власт за прилагане на европейските и националните политики на ново община.
- ангажиментите и отговорностите на местната власт, заложиени в някои от Наредбите, с които са приети държавните образователни стандарти за образование.

Сценарий за провеждане на обучението

Време	Активност	Ресурси
5 мин.	Направете кратко въведение в темата Задайте въпрос: <i>Какви са очакванията ви от днешната ни среща?</i>	Обучителен материал Слайд 2

	Напишете въпросите на флипчарт. Формулирайте целите на обучението, като допълните и въпросите на участниците.	
5 мин.	Актуални европейски политики Задайте въпрос (преди да отворите слайд 3): <i>В ЕС кой, според Вас, носи отговорност за изпълнението на политиките в сферата на образованието ?</i> След мозъчната атака, отворете слайд 3 и изяснете как ЕС подкрепя страните-членки. Преглед на основните цели до 2030г. на ниво ЕС (слайд 4)	Мозъчна атака Слайд 3,4
10 мин.	Обзор на политиките на ЕС с хоризонт 2030 –Презентация <i>Образование и грижи в ранна детска възраст(слайд 5)</i> <i>Училищно образование(слайд 6)</i> <i>Професионално образование и учене през целия живот (слайд 7 и 8)</i> <i>Висше образование (слайд 9)</i> <i>Многоезичие и интегриране на мигранти в образованието и обучението(слайд 10)</i> При представянето на всяка европейска политика се задават въпроси за кратки дискусии по слайда, насочени към целите и приоритетите на съответното направление в образованието.	Слайд 5 - 10 Кратки дискусии
5 мин.	Отворете слайд 11 Задайте въпрос: <i>Коя от европейските политики в сферата на образованието считате, че е особено приоритетна за реализиране в България?</i> <i>Аргументирайте се защо?</i>	Слайд 11 Дебат
10 мин.	Задайте въпрос (преди слайд 12): <i>В какъв национален документ откриваме формулирани националните приоритети за развитие на България до 2030 г.?</i> Задайте въпрос (след слайд 12): <i>Как, според вас, кореспондират вашите отговори с приоритетите, които виждате на слайда?</i>	Слайд 12 Кратка дискусия
10 мин.	Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Р България (2021 - 2030) – приоритетни области(ПО). Разлика между проект и окончателно приет вариант. Задайте въпрос <i>Защо, според Вас, бяха добавени ПО 1 и ПО 4 в окончателно приетия от МС вариант?</i> Дискусия Покажете слайд 14	Слайд 13, 14 Дискусия
45 мин.		
25 мин.	Възможности за финансиране на образованието новия програмен период - презентация Задайте въпрос (след слайд 15) <i>Кои и какви, според Вас, ще са най-големите предизвикателствата пред финансирането на образованието през 2022-23 г. и през новия програмен период 2021-2027 г.?</i> Покажете и представете информацията от слайд 16 до 20 Работа по групи Разделете участниците на 4 групи x 5 човека На всяка групасе определя по един приоритет от Програма	Слайд 15 Дискусия Слайд 16 - 20 Работа по групи

	<p>„Образование“, „Развитие на ЧР“ и „Развитие на регионите“ <i>Поставете задачата: Всяка група да определи дейности, за които може да се кандидатства с проект по съответния приоритет от съответната Програма.</i></p> <p>Разпределение на времето: <i>Работа в групи: 5 мин.</i> <i>Представяне на работата на групите: до 8 мин.(2 мин. на група)</i></p>	
5 мин.	<p>Други възможности за финансиране на образованието-презентация Покажете слайд 21 Задайте въпрос <i>Има ли във вашите общини спечелени проекти от училища за изграждане и оборудване на STEM училищна среда? Каква може да е ролята на общината? С какво може да помогне?</i></p>	<p>Слайд 21</p> <p>Споделяне на добри практики</p>
10 мин.	<p>Слайд 22: Държавни образователни стандарти Задайте въпрос: <i>Кои са най-често използваните в практиката ДОС (Наредби) от страна на общините и какви са вменените отговорности на местните власти в тях?</i></p> <p>Работа по групи <i>Разделете участниците на 6 групи x 3 човека</i> <i>Дайте на всяка група предварително напечатан въпрос, свързан с един от ДОС.</i> <i>Поставете задачата: всяка група да предложи по 1 решение.</i></p> <p>Разпределение на времето: <i>Запознаване с въпроса: 1 мин.</i> <i>Работа в групи: 1 мин.</i> <i>Представяне на работата на всяка група: 6 мин.(по 1 мин. на група)</i></p>	<p>Слайд 22</p> <p>Споделяне на опит</p>
5 мин.	<p>Обобщение и въпроси. Затваряне на сесията.</p>	<p>Слайд 23, 24</p>

Тема 2: Местна нормативна уредба – видове и минимално съдържание на общински наредби и правилници, примерно съдържание на стратегия за развитие на образованието, годишни планове

Въведение

Обучителната програма поставя фокус върху спецификата на местната нормативна уредба, с оглед на компетентностите на местните власти, уредени в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА).

Орган на изпълнителната власт е кметът, който обаче няма правомощия да приема нормативни актове, но под негово ръководство общинската администрация ги разработва, публикува за обществено обсъждане и внася за разглеждане в Общинския съвет.

Компетентност да приема нормативни актове за местното самоуправление има само Общинският съвет.

Разгледани са видовете и минималното съдържание на общинските наредби и правилници, както и примерното съдържание на стратегия за развитие на образователната система на местно ниво.

Цели на обучението

- Да бъде представена местната нормативна уредба в нейното многообразие – от стратегическите документи, формиращи краткосрочните, средносрочните и дългосрочни политики на местната власт, до наредбите и правилниците, регламентиращи различни конкретни изисквания в една от сферите на нейната компетентност, а именно общинското образование.
- Обучаемите да се запознаят с изискванията и минималното съдържание на общинските наредби и правилници в областта на образованието, като се обърне внимание на възможните грешки, които могат и се допуснат в общински наредби.

Очаквани резултати

В края на обучението по темата се очаква участниците да са наясно:

- с йерархията в нормативните актове и с ролята на кмета и общинския съвет при нормотворчеството на местно ниво;
- със стъпките за формирането на дългосрочните, средносрочните и краткосрочните общински политики, както и с примерното съдържание на общинска стратегия за развитие на предучилищното и училищното образование, на наредбите и правилниците в сферата на образованието;
- с ангажиментите на общините при изпълнение на чл.256, ал.1 от ЗПУО и да разбират ролята на местната власт в управлението образованието;
- да могат да идентифицират и формулират приоритетите в общинската образователна политика и последователните стъпки за нейното реализиране;
- да могат да анализират някои от най-честите грешки при разработването и приемането на общинските наредби;
- да могат да анализират някои от основните предизвикателства пред общините при отпадането на таксите за детски ясли и градини.

Сценарий за провеждане на обучението

Време	Активност	Ресурси
5 мин.	Направете кратко въведение в темата и целите на обучението Задайте въпрос:	Обучителен материал

	<p><i>Има ли въпроси от вашата практика, свързани с темата на обучението, които бихте желали да обсъдим? Какви са очакванията ви?</i></p> <p>Напишете въпросите на флипчарт. Формулирайте целите на обучението, като допълните и въпросите на участниците.</p>	Слайд 2, 3
5 мин.	<p>Йерархия на нормативните актове в България</p> <p>Задайте въпрос (преди да отворите слайд 4):</p> <p><i>Какво означава „йерархия“ в нормативните актове?</i></p> <p>След мозъчната атака, отворете слайд 4</p>	Мозъчна атака Слайд 4
5 мин.	<p>Формиране на общинските политики за развитие</p> <p>Задайте въпрос (преди да отворите слайд 5):</p> <p><i>Кои са основните стратегически документи, които се разработват в една община?</i></p> <p><i>Как бихте ги групирали според времевия им обхват?</i></p> <p>Отворете слайд 5</p>	Слайд 5 Дискусия
10 мин.	<p>Отговорности на общините в управление на образователната система на местно ниво</p> <p>Задайте въпрос (след слайд 6):</p> <p><i>С какви нормативни и административни актове общините осигуряват своите отговорности в образованието, регламентирани в чл. 256, ал.1 от ЗПУО?</i></p> <p>Работа в малки групи</p> <p><i>Разделете групата на 10x2 човека.</i></p> <p><i>Всяка група да даде отговор на въпроса, разглеждайки по една от точките в ал.1 на чл. 256 от ЗПУО</i></p>	Слайд 6 Работа в малки групи
20 мин.	<p>Общински стратегии за развитие на предучилищното и училищното образование– Презентация</p> <p>Задайте въпрос (слайд 7)</p> <p><i>Заложено ли е нормативно изискване разработването на стратегия?</i></p> <p>Примерни стъпки при разработването на стратегия –слайд 8</p> <p>Задайте въпрос (след слайд 8)</p> <p><i>Разработвали ли сте стратегия? По този начин ли подходихте? Има ли друг подход? Как определите времевия ѝ хоризонт? Какви раздели включихте?</i></p> <p>Отваряне на слайд 9</p> <p>Примерно съдържание на стартегия за развитие на образованието</p> <p>Работа по групи (преди слайд 10):</p> <p><i>Разделете групата на две.</i></p> <p><i>Определете на всяка група ангажиментите:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – едната група да формулира визия на стратегия –другата – да определи дейностите за повишаване обхвата на 4-годишните деца в ДГ <p>Разпределение на времето:</p> <p><i>Работа в групи: до 5 мин.</i></p> <p><i>Представяне работата на групите; до 5 мин</i></p> <p>Годишни планове за изпълнение на стратегията</p> <p>Покажете слайд 11</p>	Слайд 7, 8, 9, 10, 11 Дискусия Групова работа Дискусия
45 мин.		
15 мин.	<p>Местна нормативна уредба в сферата на общинското образование -</p>	Слайд 12, 13, 14

	<p>видове–разработване и приемане, роля и отговорности. Задайте въпрос (преди слайд 12) <i>Какви наредби и правилници според ЗПУО е задължена да разработи и приеме местната власт? Покажете слайд 12</i> <i>Каква е примерното минимално съдържание на тези документи? Покажете слайд 13</i> Задайте въпросите от слайд 14</p>	Дискусия
8 мин.	<p>Най-често допускани грешки при разработването и приемането на общинските наредби за прием в детските градини Задайте въпрос: <i>Има ли във ваяните общини констатиранни грешки от страна на прокуратурата? Какви са те?</i></p>	Слайд 15 Дискусия
7 мин.	<p>Слайд 16: Отговор на поставения въпрос в слайда Разглеждане на примерна структура на ПРАВИЛНИК за устройството и дейността на ЦПРЛ и на АНАЛИЗ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в слайдове 17 и 18 Задайте въпрос: <i>Смятате ли за целесъобразно на всеки две години да се разработва стратегия за подкрепа на личностното развитие и всяка година план за подкрепа? Бихте ли подкрепили и иницизирали една законодателна промяна?</i></p>	Слайд 16, 17 и 18 Кратка дискусия
10 мин.	<p>Основни предизвикателства пред общините при отпадане на таксите за детски ясли и градини Задайте въпрос преди да отворите слайд 19: <i>В кои наредби е необходима промяна заради отпадането на таксите за ДЯ и ДГ, както и заради изискването за задължително предучилищно образование на 4-годишните деца?</i> Отворете слайд 19 <i>Освен нормативните предизвикателства, какви още предизвикателства се появиха пред общините с отпадането на таксите?</i> Отворете последователно слайдове 20 и 21 и дискутирайте по финансовите и организационните предизвикателства, като участниците могат да ги допълват</p>	Слайд 19, 20 Дискусия Слайд 21, 22 Дискусия
5 мин.	<p>Резултати от дискусиите. Обобщение. Формулиране на предложения. Затваряне на сесията.</p>	Слайд 23, 24

Тема 3: Политики за повишаване обхвата на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст – механизъм за обхват, допълващи мерки, роля и ангажименти на общините, местни политики и решения

Цели на обучението

Целта на обучението по тази тема е да представи политиките за повишаване на обхвата в образование и да обърне внимание на някои аспекти при практическото прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

В рамките на обучението ще бъде разгледана ролята и ангажиментите на местните власти, регламентирани в Механизма, обхвата на дейностите на Екипите за обхват и отговорностите на общинските служители, включени в тях.

Нови акценти в обучителната програма са ранното детско развитие, разгледано в контекста на политиките за обхват на децата в задължителна предучилищна и училищна възраст в образование, както и последиците от кризата върху образованието, предизвикана от КОВИД и въведеното обучение от разстояние в електронна среда (ОРЕС), анализирани отново през призмата на политиките за обхват, превенция на преждевременното отпадане от училище и необходимостта от засилване на мерките по изпълнение на Механизма.

Очаквани резултати

В края на обучението по темата се очаква участниците:

- Да са запознати с политиките за повишаване на обхвата на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст и с Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Да са наясно с ангажиментите на кметовете на общини при изпълнение на Механизма;
- Да разбират ролята на Екипите за обхват и отговорностите на общинските служители, които участват в тях;
- Да се запознаят с местни политики и добри практики и решения на местно ниво в прилагането на Механизма за обхват;
- Да могат да идентифицират причините, поради които деца в задължителна училищна възраст отпадат или са в риск от преждевременно отпадане от училище;
- Да умеят да предлагат адекватни мерки и решения, съобразени със спецификите на всеки конкретен случай.

Сценарий за провеждане на обучението

Време	Активност	Ресурси
5 мин.	Направете кратко въведение в темата Задайте въпрос: <i>Имате ли конкретни въпроси, свързани с темата на обучението, които бихте желали да обсъдим? Какви са очакванията ви?</i> Напишете въпросите на флипчарт. Формулирайте целите на обучението, като допълните и въпросите на участниците.	Обучителен материал Слайд 2
10 мин.	Представете целите и приоритетите в областта на образованието в	Обучителен

	<p>ранна детска възраст.</p> <p>Примерни въпроси за дискусия:</p> <p><i>С какви предизвикателства се сблъсква вашата община по отношение на обхвата на деца в предучилищна възраст?</i></p> <p><i>Какви решения предприемате на местно ниво за повишаване на обхвата на децата в предучилищна възраст?</i></p> <p><i>Какви са постигнатите резултати?</i></p>	<p>материал</p> <p>Слайд 3 - 9</p> <p>Дискусия</p> <p>Слайд 10</p>
5 мин.	<p>Представете приоритетите в политиките на национално ниво за намаляване на дела на ПНУ до 2030 г.</p> <p>Акцентирайте върху индикатора за ПНУ в Стратегическата рамка за развитие на образованието и обучението в България до 2030 г.</p> <p>Задайте въпрос:</p> <p><i>Смятате ли, че това е постижима цел? Аргументирайте се.</i></p>	Слайд 11,12
5 мин.	<p>Задайте въпрос:</p> <p><i>Какво означават термините „ПНУ” и „отпадане от училище”?</i></p> <p>След мозъчната атака, отворете слайд 13 и дефинирайте понятията ПНУ и отпадане от училище.</p>	Мозъчна атака Слайд 13
5 мин.	Представете Механизма за обхват на децата и учениците в задължителното предучилищно и училищно образование.	Слайд 14
5 мин.	<p>Примерни въпроси след Слайд 15:</p> <p><i>Какви са ангажиментите на кметовете по изпълнение на Механизма?</i></p> <p><i>Каква оценка ще дадете на междуинституционалното сътрудничество на местно ниво при изпълнение на Механизма?</i></p> <p><i>Какви предизвикателства на местно ниво срещате при изпълнение на Механизма?</i></p> <p><i>Какви са възможните решения за справяне с тези предизвикателства?</i></p>	Слайд 15 Дискусия
5 мин.	<p>Екипи за обхват: формиране, срокове, състав, роля и отговорности.</p> <p>Задайте въпрос (след слайд 18)</p> <p><i>Някой от вас член ли е на ЕО? Ефективни ли са ЕО - от гл. т. на организацията, координацията и комуникацията?</i></p>	Слайд 16 - 18
5 мин.	<p>Представете възможностите за финансиране:</p> <p>НП ”Заедно за всяко дете”: акцентирайте върху осигурения по програмата достъп на общините до ИСРМ и възможността за финансиране на работата на ЕО;</p> <p>НП „Подпомагане на общините за образователна десегрегация“ 2022 г.: акцентирайте върху това, че по тази НП се създават условия за повишен обхват и превенция на преждевременното отпадане от училище на деца и ученици от уязвими общности, вкл. роми.</p>	Слайд 19-20
45 мин.		
5 мин.	<p>Представете принципите, на които се базират ефективните решения за обхват и задържане</p> <p>Задайте въпрос:</p> <p><i>Има ли нещо, което трябва да се добави? Какво работи и кое не работи от така написаните принципи?</i></p>	Слайд 21-22
10 мин.	<p>Изпълнение на дейностите на ЕО: посещения по домовете, оценка на рисковите фактори, предприемане на мерки и решения</p> <p>Ролева игра</p> <p>Прочетете казуса: <i>Богдан е на 15 години, записан в 8 кл. в местното</i></p>	Слайд 22, 23 Казус Ролева игра

	<p>училище. Семейството му е бедно, майка му е завършила само 4 клас и никога не е работила. Бащата се опитва да изкара прехраната на семейството, като се хваща да работи по строителни обекти. Работата му е временна и сезонна. Богдан е най-голямото от общо 3-те деца в семейството. Най-малкото дете е на 4 месеца, а сестричката на Богдан е на 4 години, със зрително увреждане и не ходи на детска градина. Бащата на Богдан смята, че синът му трябва да помага на майка си, докато него го няма или да се хване на работа, за да изкарва пари. Богдан иска да ходи на училище, но се притеснява, че е пропуснал много материал и трудно ще навакса.</p> <p>Разделете участниците в 3 групи и посочете ролята на всяка от групите:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Първа група: семейството на Богдан (бащата, майката, Богдан и близки роднини), които посрещат ЕО в дома си - Втора група: Екипът за обхват (определете представители на кои институции са в състава му), който трябва да се запознае на място със ситуацията и да предприеме мерки - Трета група: Наблюдатели, които трябва да преценят дали мерките са адекватни и дали трябва да се направи още нещо. <p>Задачата: Семейството посреща ЕО в дома си и всеки член представя накратко своите аргументи. ЕО задава въпроси на семейството, за да идентифицира причините, поради които Богдан е в риск от отпадане. ЕО предлага мерки за справяне със ситуацията, като се опитва да убеди семейството. Наблюдателите коментират мерките на ЕО.</p> <p>Обобщение: След ролевата игра дайте обратна връзка и обобщете.</p>	
<p>5 мин.</p>	<p>Представете данните за ПНУ. Задайте въпрос: <i>Знаете ли какъв е дялът на ПНУ и отпаднали ученици във вашата община? Какви прогнози може да направите за броя на отпадналите от училище ученици във вашата община за уч.2021/2022 г. Аргументирайте се.</i> Резултати от прилагането на Механизма. Актуални данни. Добри практики.</p>	<p>Слайд 24, 25 Кратка дискусия</p> <p>Слайд 26</p>
<p>10мин.</p>	<p>Въздействия на пандемията от COVID-19 върху образованието: представете ключови данни и констатации от анализа на МОН.</p>	<p>Слайд 27-35</p>
<p>5 мин.</p>	<p>Умения за управление на кризата в образованието. Примерни въпроси за дискусия: <i>Кои бяха най-сериозните предизвикателства в образованието, пред които беше изправена Вашата община? Какви решения взехте? От гл.т. на натрупания опит по време на ОПЕС, смятате ли, че има необходимост от промяна в работата на Екипите за обхват?</i></p>	<p>Слайд 36 Дискусияи споделяне на опит</p>
<p>10 мин.</p>	<p>Представете добри международни практики: партньорства между училищата и културните институции по време на ОПЕС. Представете накратко „Рамката за устойчиви училища” и дайте линк към документа.</p>	<p>Слайд 37, 38, 39, 40</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

	Обобщете и затворете сесията	
45 мин.		

Тема 4: Организация на дейностите по подкрепа за личностно развитие – възможни варианти за организиране на подкрепата и критерии за избор. Междубщинско сътрудничество. Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие.

Цели на обучението

Обучението по тази тема има за цел да представи ключови аспекти на концепцията за приобщаващо образование, залегнала в ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование и ролята на училищата, ЦПЛР и общините в реализиране на политиките за подкрепа на личностно развитие.

Нови акценти в учебната програма са организацията и финансирането на извънкласни и извънучебни дейности (занимания по интереси) - част от общата подкрепа за личностно развитие; новата НП „Заедно в изкуството и спорта”, както и възможностите за партньорства между училищата, местните власти и културните институции (читалища, библиотеки, музеи и др.) при организиране на заниманията по интереси.

Очаквани резултати

В края на обучението се очаква участниците:

- Да са информирани за политиките за подкрепа на личностното развитие и приобщаващото образование;
- Да са наясно с организацията и критериите за избор на подкрепа за личностно развитие;
- Да разбират ролята на общината в организирането на подкрепата за личностно развитие на местно ниво, в т.ч. заниманията по интереси;
- Да знаят как да създават партньорства за подкрепа на личностно развитие на междубщинско ниво.

Сценарий за провеждане на обучението

Време	Активност	Ресурси
5 мин.	Направете кратко въведение, като акцентирате върху подкрепата за личностно развитие като <u>инструмент</u> за реализиране на правото на всяко дете да получи достъп до качествено образование. Задайте въпрос: <i>Има ли въпроси по тази тема, които бихте желали да обсъдим? Какви са очакванията ви?</i> Напишете въпросите и очакванията на флипчарт. Формулирайте целите на обучението, като допълните и въпросите на участниците.	Обучителен материал Слайд 2
5 мин.	Задайте въпрос: <i>Кажете по една дума, с която асоциирате термина „приобщаващо училище”.</i> Запишете характеристиките на флипчарт. Обобщете споделените идеи. Обяснете какво означава приобщаващо образование и защо е необходимо.	Мозъчна атака Слайд 3, 4, 5
10 мин.	Нормативна база Представете основните акценти в нормативната база на подкрепата за личностно развитие (ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование, Наредбата, която регламентира осигуряването на целеви средства от държавния бюджет за заниманията по интереси)	Слайд 6

	<p><i>Философия на подкрепата за личностно развитие: обяснете, че подкрепата за личностно развитие означава нов концептуален модел в образованието</i></p> <p>Представете <i>Пирамидата на интервенциите</i>, за да направите връзка с видовете подкрепа за личностно развитие и да покажете относителния дял на децата и учениците, които имат нужда от обща, допълнителна и специална подкрепа.</p>	<p>Слайд 7</p> <p>Слайд 8</p>
5 мин.	<p>Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие</p> <p>Задайте въпрос:</p> <p><i>Кои са институциите, които предоставят подкрепа за личностно развитие във вашата община?</i></p> <p><i>От ваша гл.т., какви са предизвикателствата в тяхната работа?</i></p> <p>Критерии за избор на вида допълнителна подкрепа</p>	<p>Слайд 9, 10</p> <p>Дискусия</p> <p>Слайд 11</p>
10 мин.	<p>Стратегии за подкрепа за личностно развитие</p> <p>Областни стратегии за подкрепа за личностно развитие</p> <p>Общински стратегии за личностно развитие</p>	<p>Слайд 12, 13, 14,15</p>
10 мин.	<p>Завършете 1-та сесия от темата с решаване на казус.</p> <p>Казусът описва ситуация с прояви на насилие в училище (дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение са част от общата подкрепа за личностно развитие) .</p> <p>Прочетете казуса (слайд 16).</p> <p>Разделете групата на 5 по-малки групи (<i>родители, ученици, учители, община, медици</i>) и поставете задачата: всяка група трябва да представи своята гледна точка към казуса и да предложи решение за подкрепа .</p> <p>След казуса, затворете сесията, като обобщите предложените решения.</p>	<p>Слайд 16</p> <p>Решаване на казус</p>
45 мин.		
10 мин.	<p>Организация и възможности за финансиране на подкрепата за личностно развитие: представете накратко ЦПЛР и обхвата на дейностите</p> <p>Акцентируйте върху промените в ЗПУО по отношение на работата на ЦПЛР в условия на ОРЕС.</p>	<p>Слайд 17</p> <p>Слайд 18, 19</p>
10 мин.	<p>Представете целите и начина на организиране на заниманията по интереси.</p> <p>Акцентируйте върху ролята на общината при организиране на заниманията по интереси.</p>	<p>Слайд 20, 21 , 22</p>
5 мин.	<p>Запознайте участниците с възможностите за финансиране на заниманията по интереси.</p> <p>Акцентируйте върху НП „Заедно в изкуството и спорта”, която се въвежда за първи път и върху Модул 3 „Културните институции като образователна среда“ и Модул 4 „Библиотеките като образователна среда“ на НП „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда“, които насърчават партньорствата на училищата с културните институции.</p>	<p>Слайд 23, 24, 25, 26</p>
15 мин.	<p>Провокирайте дискусия за организирането на заниманията по интереси :</p> <p>Примерни въпроси:</p> <p><i>С какви предизвикателства се срещате при организиране и финансиране на заниманията по интереси във вашата община?</i></p> <p><i>Как училищата, детските градини и ЦПЛР в общината си партнират с културните институции (библиотеки, читалища, музеи) при организирането на занимания по интереси? Споделете добри практики.</i></p>	<p>Слайд 27</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

	<i>Как може да се развият още по-добре тези партньорства? Виждате ли ролята на общината в осъществяването на тези партньорства?</i>	
5 мин.	Обобщете и затворете сесията	Слайд 28
45 мин.		

Тема 5: Подобряване качеството на професионалното образование: роля на общината. Критерии за определяне на обучителните програми.

Професионално ориентиране, засилване на връзката с бизнеса. Дуално образование.

Цели на обучението

В рамките на обучението по тази тема ще бъдат представени основните нормативни и поднормативни актове, които регулират професионалното образование и обучение (ПОО), в т.ч. държавните образователни стандарти и изисквания и Рамковите програми, които регламентират придобиването на професионална квалификация в системата на ПОО и институциите в системата на ПОО.

Участниците в обучението ще бъдат запознати с ролята на общините в управлението на ПОО и същността, целите, ползите и добрите практики на дуалното образование в България.

Нов акцент в темата са националните приоритети и цели в областта на ПОО, заложи в Стратегическата рамка за развитие на образованието и обучението до 2030 г. и актуалното състояние на ПОО.

Очаквани резултати

В края на обучението по тази тема се очаква участниците:

- Да са наясно с националните приоритети в областта на ПОО;
- Да са информирани за държавните образователни стандарти и рамкови програми за ПОО;
- Да разбират ролята на общината в управлението на ПОО;
- Да знаят ролята и задачите на институциите в системата на ПОО, в т.ч. на Центровете за кариерно ориентиране и ЦИПО;
- Да са наясно с целите, предимствата и добрите практики на дуално образование в България.

Сценарий за провеждане на обучението

Време	Активност	Ресурси
5 мин.	Представете темата и целите на обучението Задайте въпрос: <i>Имате ли някакви други очаквания и открити въпроси, които можем да обсъдим?</i> Запишете предложенията на флипчарт.	Обучителен материал Слайд 2
10 мин.	Направете кратко въведение в темата, представяйки тенденциите на пазара на труда. Задайте въпрос: <i>Отговаря ли професионалното образование във вашата община на изискванията на бизнеса? Аргументирайте се.</i> <i>Пред какви предизвикателства са изправени професионалните гимназии във вашата община?</i>	Слайд 3 Кратка дискусия
5 мин.	Изяснете накратко основните понятия и подчертайте разликата между професионално образование и професионално обучение Представете стратегическите приоритети и цели в ПОО Задайте въпрос: <i>Постижим ли е, според вас, заложеният индикатор за резултат - през 2030 г. коефициентът на заетост на завършилите ПОО да е 80%? Обяснете отговора си.</i>	Слайд 4,5 Кратка дискусия
10 мин.	Основни нормативни и поднормативни документи, ДОС и рамкови	Слайд 6,7, 8,9

	<p>програми в ПОО. Институции в системата на ПОО. Възможности за финансиране - НП „Професионално образование и обучение” 2022 г.</p>	
15 мин.	<p>Роля на общините в ПОО Задайте въпрос: <i>Според вас, необходима ли е по-голяма автономност на общините при прилагане на политиките за ПОО? Аргументирайте се. Какво може да предприемат общините за повишаване на привлекателността на ПОО?</i></p>	Слайд 10,11 Дискусия
45 мин.		
5 мин.	<p>Представете актуалното състояние на ПОО в България. Задайте въпрос: <i>Какво беше най-голямото предизвикателство пред ПОО в условията на ОПЕС?</i></p>	Слайд 12
15 мин.	<p>Казус: посочете, че казусът, който ще разгледате е свързан с ролята на общините в ПОО. Прочетете казуса (Слайд 13 от презентацията). Инструкции: Посочете, че на срещата с представители на фирмата „Метал Технологии” кметът на общината е поканил да участват:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Представител на Дирекция „Образование” в общината; 2. Директора на Професионалната гимназия; 3. Представител на ЦПЛР (кариерно ориентиране) ; 4. Родител от Обществения съвет към ПГ; 5. Представител на Дирекция Бюро по труда. 6. Представител на Българския съюз по заваряване <p>Задачата е всеки от участниците в срещата да предложи решение от гл.т. на институцията, която представлява и да го напише на лист хартия. Останалите участници са членове на Общинския съвет. След като събере листата с предложенията, „кметът на общината” се обръща към Общинския съвет (останалите участници), представя предложенията и ги подлага на гласуване. Обобщение на резултатите от гласуването.</p>	Слайд 13 Решаване на казус Ролева игра
20 мин.	<p>Дуално образование Работа в групи Разделете групата на 2 и помолете да напишат на флипчарт: <i>Група 1: ползи за бизнеса/ Група 2: ползи за ученика</i> Представяне на работата.</p>	Слайд 14, 15 Работа в групи Слайд 16
5 мин.	<p>Дуално образование: първи стъпки и добри практики Задайте въпрос: <i>Може ли да споделите добри практики на дуално образование във вашата община? Какви според вас са най-сериозните предизвикателства пред дуалното образование?</i></p>	Слайд 17, 18 Кратка дискусия
	Обобщете и затворете сесията	
45 мин.		

Тема 6: Ефективно финансово управление на системата на образованието – делегирани бюджети и целеви трансфери, изисквания към финансовото управление, проблеми и насоки за преодоляването им

Въведение

Ефективното финансово управление е набор от трайни решения, насочени към регулиране на управленските процеси с цел постигане на текущите, средносрочните и дългосрочни цели за развитие на общинската образователна система.

При управлението на делегиран бюджет се изисква координиране на дейностите между всички страни в бюджетния процес и е необходима добра координация, комуникация и обмен на информация между тях.

Независимо, че през 2018 г. бе усъвършенстван моделът на финансиране на образователната система, все още има проблеми, които се налага да бъдат преодолявани в бъдеще.

Цели на обучението

- Да се актуализират знанията на участниците за основните принципи в действащата нормативна уредба, регулираща финансирането на системата на предучилищното и училищното образование, като се очертае спецификата в разпределителните механизми на национално и местно ниво;
- Да се направи кратък обзор на същността и компонентите на делегирания бюджет, на целевите средства, които се предоставят на образователните институции от държавния и общинския бюджет, както и да се очертае ролята на общината и другите заинтересовани страни при управлението на делегирания бюджет;
- Специално място в програмата се отделя на формирането на умения за идентифицирането на основните показатели, с които може да се измерва ефективността на финансовото управление, както и споделянето на добри практики за организацията на отчетността и контрола;
- Цел на обучението е и да се очертаят основните проблеми във финансирането на общинското образование, с особен акцент към финансовите предизвикателства на 2022 г. и да се обобщят идеите.

Очаквани резултати

В края на обучението по темата се очаква участниците да са актуализирани и повишени знания:

- за действащата нормативна уредба, касаеща финансирането на образованието;
- за системата на финансиране на образователната система и основните разпределителни механизми на национални и на местно ниво;
- за същността и основните компоненти на делегирания бюджет, както и основните страни в бюджетния процес;
- за законосъобразното, целесъобразното и прозрачно разходване и отчитане на финансови средства;
- да са наясно с ролята и ангажиментите на първостепенните и второстепенните разпоредители с бюджет при управлението, контрола и отчетността;
- да са придобили умения за идентифициране на основните показатели, с които се измерва и проследява ефективността на финансовото управление.

Сценарий за провеждане на обучението

5 мин.	Направете кратко въведение в темата Задайте въпрос: <i>Има ли въпроси от вашата практика, свързани с темата на</i>	Обучителен материал Слайд 2, 3
--------	---	-----------------------------------

	<p>обучението, които бихте желали да обсъдим? Какви са очакванията ви? Напишете въпросите на флипчарт. Формулирайте целите на обучението, като допълните и въпросите на участниците.</p>	
5 мин.	<p>Представяне на актуалната нормативна база за финансово управление на образованието Задайте въпрос (преди да отворите слайд 5): <i>Каква е системата на финансиране на образованието в България?</i> След мозъчната атака, отворете слайд 5 и акцентирайте на потоците на финансовите средства от централния бюджет</p>	<p>Слайд 4, 5 Мозъчна атака</p>
5 мин.	<p>Разпределителни механизми на национално ниво – презентация Задайте въпрос(след слайд 6) <i>Какви финансови предизвикателства има пред общините през 2022г.?</i> След кратката дискусия отворете слайд 7</p>	<p>Слайд 6 Кратка дискусия Слайд 7</p>
5 мин.	<p>Съпоставка в размера на някои стандарти по години (Отворете последователно слайд 8 и 9) <i>Гледайки промените в стандартите, считате ли, че държавата адекватно отговаря на финансовите предизвикателства?</i></p>	<p>Слайд 8, 9</p>
5 мин.	<p>Отворете слайд 10 <i>Пред какви предизвикателства се изправиха общините при отпадането на таксите в ДЯ и ДГ?</i></p>	<p>Слайд 10 Дискусия</p>
10 мин.	<p>Формулите – основен разпределителен механизъм на местно ниво Задайте въпрос (след слайд 11): <i>Какви са стъпките, които трябва да се предприемат от общината преди да се стигне до утвърждаване на формулите? Дайте примери за добри практики.</i></p>	<p>Слайд 11 Дискусия Споделяне на добри практики</p>
10 мин.	<p>Представяне общия вид на формула за делегиран бюджет – слайд 12 Работа по групи (преди слайд 13): <i>Разделете групата на 4x5 човека. Две групи да посочат възможни допълнителни компоненти във формулите за детски градини и за училища, а третата и четвъртата да разпишат правила за разпределение на резерва във формулите на училища и на детски градини</i> Разпределение на времето <i>Работа в групи: до 3 мин. Представяне на работата на групите: до 6 мин.(до 1,5 мин. на група)</i> Покажете слайд 13, след което отворете слайд 14 за кратка дискусия Задайте въпроса <i>Да има или не допълнителни компоненти във формулите?</i> Задайте още два кратки въпроса <i>С какъв административен акт се утвърждават формулите? В какъв срок и в кой нормативен документ е регламентирано това?</i></p>	<p>Слайд 12 - 14 Групова работа Дискусия</p>
45 мин.		
10 мин.	<p>Същност на делегирания бюджет. Основни компоненти на делегирания бюджет Задайте въпрос (след слайд 15) <i>Какви целеви средства от държавния и общинския бюджет може да получи едно училище?</i> Покажете слайд 16</p>	<p>Слайд 15, 16, 17 Дискусия</p>

5 мин.	<p>Страни в бюджетния процес (слайд 18). Задайте въпрос: <i>Каква е ролята на всяка една от страните в бюджетния процес?</i> Покажете слайд 19</p>	Слайд 18,19
15 мин.	<p>Организация на отчетността и контрола при финансовото управление (слайд 20) Ефективност на финансовото управление (слайд 21) Изясняване на понятието Задайте въпрос: <i>С какви проблеми при финансовото управление на образователните институции най-често се срещате на общинско ниво?</i> Работа по групи: 5 групи по 4 човека <i>Поставете задачата: Всяка група да посочи по два показателя за ефективно финансово управление</i> Разпределение на времето <i>Работа в групи: до 3 мин.</i> <i>Представяне на работата на групите: до 6 мин. (до 1 мин. на група)</i> Направете обобщение на отговорите и отворете слайд 22</p>	Слайд 20,21 и 22 Работа по групи
5 мин.	<p>Покажете таблицата на слайд 23 Поставете задачата: Анализирайте данните в таблицата за съотношението заплати към издръжка в последните 3 год. в образователните институции от община Велико Търново. Какъв извод може да направите? А предложение за решение? Покажете слайд 24</p>	Слайд 23, 24 Структурирано упражнение Дискусия
10 мин.	<p>Обобщение на предизвикателствата и проблемите пред общините. Структуриране на отворените въпроси. Затваряне на сесията.</p>	Слайд 25 - 28

Тема 7: Управление на собствеността и подобряване на материалната база – държавен стандарт, разпределение на ангажиментите между община и заведения, възможни източници за финансиране. Устойчивост на инвестициите в инфраструктура. Управление на сградите на закрити училища и детски градини

Въведение

Управлението и стопанисването на собствеността в образователната система е изключително важен проблем, който непрекъснато стои на вниманието както на общинските ръководства, така и на вниманието на ръководствата на образователните институции, защото подобряването и модернизирването на физическата среда е важно условие за повишаване качеството на образованието.

В тази посока са и изводите, които откриваме в анализите на Националния инспекторат по образование при осъществяваните инспекции в образователните институции.

Държавният образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие определя единните минимални и задължителни правила и норми към архитектурната и работната среда, необходими за ефективно протичане на образователния процес.

Изпълнението на изискванията, регламентирани в него, ще предопредели в бъдеще устойчивостта на инвестиционните процеси в сферата на образованието.

Цели на обучението

- Да бъде представена правната рамка на управлението на общинската собственост, както и на изискванията към физическата среда в образователните институции;
- Специално място в програмата се отделя на Държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, за който обучаемите трябва да повишат знанията си;
- Цел на обучението още е участниците да развият уменията си да правят анализ на състоянието на физическата среда, да планират насоките за развитието ѝ, да идентифицират възможните източници на финансиране, както и да структурират последователните стъпки за постигане на ефективност.

Очаквани резултати

В края на обучението по темата се очаква участниците:

- да са наясно с правната рамка за управление на общинската собственост и на собствеността на образователните институции;
- да разберат основните принципи за ефективно управление на собствеността;
- да могат да определят съществените регламенти в ДОС за физическата среда;
- да умеят да правят анализи и да планират последователните стъпки за развитие;
- да осъзнават ясно ролята и отговорностите на общината при управление на собствеността, включително и на сградите на закритите образователни институции.

Сценарий за провеждане на обучението по темата

Време	Активност	Ресурси
5 мин.	Направете кратко въведение в темата Задайте въпрос:	Обучителен материал

	<p><i>Има ли въпроси от вашата практика, свързани с темата на обучението, които бихте желали да обсъдим? Какви са очакванията ви?</i></p> <p>Напишете въпросите на флипчарт. Формулирайте целите на обучението, като допълните и въпросите на участниците.</p>	Слайд 2
5 мин.	<p>Очертаване на основната правна рамка за управление на собствеността и дефиниране на понятията „публична държавна“ и „публична общинска“ собственост</p> <p>Задайте въпрос (преди да отворите слайд 3): <i>Кои нормативни документи регламентират въпросите на собствеността?</i></p> <p>След мозъчната атака, отворете слайд 3</p> <p>Задайте въпрос (преди да отворите слайд 4): <i>Каква, според вас, е разликата между понятията „публична общинска“ и „частна общинска“ собственост?</i></p> <p>След въпроса, отворете слайд 4</p>	<p>Мозъчна атака Слайд 3</p> <p>Кратка дискусия Слайд 4</p>
5 мин.	<p>Управление на общинската собственост – принципи</p> <p>Задайте въпрос <i>По какъв начин се реализира управлението на собствеността?</i></p>	<p>Слайд 5</p> <p>Кратка дискусия</p>
10 мин.	<p>Представете акцентите в ДОС за физическата среда, като отворите слайд 6 и задайте следните въпроси: <i>Какво определя ДОС за физическата среда? Какво са цели със стандарта? Какво включва стандарта?</i></p> <p>Задайте въпрос (след като отворите слайд 7): <i>Какъв е срокът за привеждане на физическата среда в образователните институции в съответствие с изискванията на Наредба № 24?</i></p> <p>Отворете слайд 8 и представете изискванията към физическата среда</p>	<p>Слайд 6, 7, 8</p> <p>Кратка дискусия</p> <p>Презентация</p>
15 мин.	<p>Анализ на състоянието на физическата среда</p> <p>Задайте въпрос (преди слайд 9) <i>Какво е нужно да се направи преди да се пристъпи към анализа?</i></p> <p>Планиране на развитието на физическата среда (слайд 10)</p> <p>Работа по групи (2 групи) – слайд 11 <i>Как се разпределят, според вас, ангажиментите между община и образователни институции?</i></p> <p>Първа група: да формулира ангажиментите на общината Втора група: да формулира ангажиментите на образователната институция</p> <p>Представете обобщенията в слайдове 12 и 13</p>	<p>Слайд 9, 10</p> <p>Кратка дискусия</p> <p>Презентация</p> <p>Работа по групи Слайд 11, 12, 13</p>
45 мин.		
25 мин.	<p>Насоки за модернизация на физическата среда</p> <p>Задайте въпрос (преди слайд 14) <i>Как могат да се осигурят достатъчно средства за развитие и модернизация на материалната база на образователните институции?</i></p> <p>След отговорите покажете слайд 15 <i>Какво знаете за възможностите за финансиране по Механизма за възстановяване и устойчивост (REACT EU) и Националния план за възстановяване и устойчивост?</i></p>	<p>Слайд 14</p> <p>Дискусия Слайд 15</p> <p>Презентация</p>

	След изслушването на отговорите чрез презентиране на слайдове от 16 до 29 се представят накратко предвидените инвестиционни проекти в образованието по ПВУ и Програма „Развитие на регионите“.	Слайдове от 16 до 29
5 мин.	Управление на сградите на закрити училища, ДГ и ЦПЛР. Предизвикателства пред общините. Покажете слайд 30 и акцентирайте върху текста на чл.305 от ЗПУО Задайте въпрос: <i>При какви условия тези сгради могат да се ползват за други дейности?</i>	Слайд 30 Кратка дискусия
10 мин.	Изпълнение на упражнение и работа по групи за търсене на ефективни решения при управление сградите на закрити образователни институции – за които има обществена потребност – за които няма обществена потребност (Слайд 31) Разделете участниците на 3 групи х 7 човека <i>Поставете задачата: всяка група да предложи по 1 решение за каква дейност може да се използва сграда на закрит детска градина и на училище с общежитие в малко населено място (I-ва и II-ра група) и на закрито училище в краен квартал на града, от която няма потребност(III-та група),.</i> Разпределение на времето: <i>Работа в групи: 3 мин.</i> <i>Представяне работата на групите: до 5 мин.(по 1,5 мин. на група)</i> <i>Към какво трябва да бъде насочена политиката на общината за сградите на закритите училища и детски градини?(Слайд 32)</i>	Слайд 31 Работа по групи Слайд 32
5 мин.	Обобщение, изводи, предложения. Затваряне на сесията.	Слайд 33,34, 35
45 мин.		

Тема 8: Граждански контрол и взаимодействие на училищата и детските градини с родители, НПО и бизнеса. Училищни съвети, съвместни проекти и инициативи, участие в процеса на вземане на решения, ученическо самоуправление.

Цели на обучението

Обучението има за цел да представи целите, формите и начина на осъществяване на гражданския контрол върху образованието.

Темата е разгледана в контекста на правата, отговорностите и взаимоотношенията между всички участници в системата на образованието - деца и ученици, учители и педагози, родители, местни власти, неправителствени институции.

В рамките на обучението ще бъде направен обзор на нормативната уредба, регламентираща Обществените съвети, като форма на граждански контрол и ученическите съвети/парламенти, като форма на ученическо самоуправление и детско участие при вземането на решения.

Нови акценти в темата са целите и приоритетите в Стратегията за развитие на образованието и обучението в България 2021-2030 г. по отношение на създаването на ефективни училищни общности и взаимодействието на училището с родителите и семействата на децата и учениците, както и начина, по който обучението от разстояние в електронна среда (ОРЕС) се е отразило върху взаимоотношенията родители-училище.

Очаквани резултати

В края на обучението по темата се очаква:

- Да са информирани за целта, състава, обхвата на дейностите и начина на функциониране на Обществените съвети към училищата и детските градини като форма на осъществяване на граждански контрол;
- Да разбират целта и формите на детското участие и да знаят как да насърчават участието на децата и учениците във вземането на решения, които ги засягат;
- Да са наясно с начина на функциониране на ученическите съвети/парламенти и да се запознаят с добри практики на ученическо самоуправление, съвместни успешни проекти между училищата/детските градини, НПО и бизнеса.

Сценарий за провеждане на обучението

Време	Активност	Ресурси
5 мин.	Представете темата и целите на обучението Задайте въпрос: <i>Имате ли някакви други очаквания и открити въпроси, които можем да обсъдим?</i> Запишете предложенията на флипчарт.	Обучителен материал Слайд 2

<p>10 мин.</p>	<p>Направете кратко въведение в темата, представяйки целите в Приоритетна област 4 «Сплотени училищни общности и системна работа с родителите» на Стратегията за развитие на образованието и обучението 2021-2030 г.</p> <p>Представете нормативната уредба в ЗПУО, регламентираща създаването на Обществени съвети към детските градини и училищата.</p> <p>Задайте въпрос:</p> <p><i>На база на вашия личен опит - като родители или общински служители, смятате ли, че Обществените съвети са ефективна форма на граждански контрол? Аргументирайте твърдението си.</i></p> <p>Обобщете възможностите, които дават Обществените съвети.</p>	<p>Слайд 3, 4 Кратка дискусия</p>
<p>10 мин.</p>	<p>Представете накратко нормативната уредба, регламентираща:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Състава - Принципите на участие - Формирането - Правото на съвещателен глас - Обхвата на дейностите на Обществения съвет 	<p>Слайд 5, 6, 7, 8</p>
<p>20 мин.</p>	<p>Ролева игра</p> <p>Цел: да се изведат предизвикателствата пред Обществените съвети</p> <p>Изберете 7 човека, които да влязат в ролята на членове на Обществения съвет и да вземат решение относно въвеждането на задължителни ученически униформи.</p> <p>Мозъчна атака</p> <p>Задайте въпрос на останалите участници:</p> <p><i>Какви са аргументите за и против униформите: гл.т. на родителите, децата, учителите? (5 мин.)</i></p> <p>Член на Обществения съвет записва на флипчарт всички аргументи за и против ученическите униформи. (5 мин.)</p> <p>Общественият съвет трябва да вземе решение(5 минути)</p> <p>Представяне на решението и кратка дискусия (5 мин.)</p> <p>Направете кратко обобщение.</p>	<p>Слайд 9 Ролева игра Мозъчна атака Кратка дискусия</p>
<p>45 мин.</p>		
<p>5 мин.</p>	<p>Ученическо самоуправление</p> <p>Направете въведение в темата, като акцентирате върху ученическото самоуправление като форма на участие на децата в процеса на вземане на решения.</p> <p>Акантирайте върху слайд 11</p> <p>Задайте въпрос:</p> <p><i>Как „четете” чл. 12 от Конвенцията? Смятате ли, че този член може да се прилага във всяко общество и всяка ситуация?</i></p>	<p>Слайд 10, 11, 12</p>
<p>10 мин.</p>	<p>Опишете 8-те стъпала на детско участие</p> <p>След като опишете всяко стъпало, задайте въпрос:</p> <p><i>Къде сме ние в стълбата на детското участие?</i></p> <p>Дискусия (5 мин.)</p> <p>На флипчарт напишете изречението:</p> <p>„За мен, като ....., участието на децата и учениците е важно, защото .....”</p> <p><i>Помолете участниците да довършат изречението, като влязат в</i></p>	<p>Слайд 13 Мозъчна атака Ролева игра Дискусия</p> <p>Слайд 14</p>

	<i>обувките на учител, родител, кмет на общината, представител на НПО и бизнеса.</i> Представете гледната точка на децата / проучване на Национална мрежа за децата (НМД)	Слайд 15
10 мин.	Представете формите на участие и ученическите съвети като форма на ученическо самоуправление Задайте въпрос: <i>Може ли да споделите добри практики на ученическо самоуправление във вашата община?</i> Представете накратко добрите практики. <i>Разкажете за проекта „Община - приятел на детето” и попитайте дали сред участниците има представители на община - приятел на детето. Ако да, помолете да се споделят практики, интересни идеи или предизвикателства в работата.</i>	Слайд 16, 17, 18 Слайд 19
10 мин.	Взаимодействие на училищата и детските градини с родители, НПО и бизнеса: дискусия Разделете участниците на 4 групи x 5 човека <ul style="list-style-type: none"> - Първа група са родители - Втора - НПО - Трета - бизнеса - Четвърта - общината 1,2 и 3-та група трябва да предложат по 1 идея на общината за реализиране на партньорски проект. Групата на общината трябва да даде по един аргумент <u>за или против проекта.</u>	Слайд 20 Ролева игра
10 мин	Направете преход от ролевата игра към изводите от проведено от Асоциация „Родители” проучване за начина, по който ОРЕС се е отразило върху взаимоотношенията на училището с родителите	Слайд 21. 22
	Обобщение и затваряне на сесията	Слайд 23

Презентации

Обучителни материали

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Приложение: Презентации

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Приложение: Обучителни материали

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Приложение: Методи и техники за обучение на възрастни